

Příloha

Je zde vhodné připomenout, že Češi nežili pouze na Volyni. Události prvního a druhého československého odboje se odehrávaly také v dalších částech Ukrajiny, kde Češi žili nebo dočasně působili. Z tohoto důvodu je v Příloze umístěn seznam československých válečných hrobů, pomníků a pamětních desek, které se podařilo do těchto dnů zjistit. Názorně tak dotvrzují to, co bylo řečeno na začátku.

Příloha

ČESKOSLOVENSKÉ HROBY, POMNÍKY A PAMĚTNÍ DESKY NA UKRAJINĚ

(existující, zničené a ztracené)

Sebral a uspořádal Ing. Alexandr Drbal

Bílá Cerkva (čes. Bílá Cerkev, pol. Biała Cerkiew, Kyjivská oblast):

- Tank na podstavci, který jako první 4. 1. 1944 vjel do města. V textu na přední desce se vzpomíná také 1. československá samostatná brigáda v SSSR. Odhalen 9. 5. 1970.
- Hromadné hroby s pomníky (jeden: sedmi padlých československých vojáků a šest rudoarmějců) v parku Slávy (architekt V. Hnězdilov). Odhalen 9. 5. 1975.
- Památník na kótě 208,4 m na počest rudoarmějců a československých vojáků. Nachází se jižně od města naproti odbočce k vesnici Hlybočka. Odhalen pravděpodobně 9. 5. 1970.

Bohemka (Vradijivský okres, Mykolajivská oblast):

- Hroby starodružiníka Františka Andrleho (*1892, †1972) a legionáře Karla Rejchrtu (*1894, †1972) na vesnickém hřbitově.
- Pomník československých vojáků a rudoarmějců padlých ve druhé světové válce (odhalen na podzim r. 1967; projekt Růžena Platonovičová-Kulhavá).
- Pomník prvních obyvatelů Bohemky (projekt A. Drbal, realizace Karel Petrák). Odhalen 22. 9. 1990.
- Pamětní deska 13 obětím hladomoru 1932–1933. Odhalena v lednu 2008.

- Husův kámen (koncepce a realizace Miloslav Jančík). Odhalen 12. 9. 2015 na počest 600. výročí upálení Mistra Jana Husa.
- Bolechiv** (čes. Bolechiv, Ivanofrankivská oblast): hrob českého folkloristy Václava Dundera (*1817, †1879) na starém městském hřbitově. Poloha hrobu není známa.
- Boratín** (do r. 1947 Český Boratín, Lucký okres, Volyňská oblast): pamětní deska českých obyvatel obce na býv. evangelickém kostele a pomník na hřbitově (projekt a realizace Josef Vlk). Odhalen 10. 8. 1997. Jako dar věnovali Anna a Josef Vlkovi z Ústí nad Labem (Česká republika).
- Bratske** (Pervomajsky okres, Autonomní republika Krym): pomník rudoarmějců a československých vojáků padlých ve druhé světové válce.
- Buštyno** (čes. Buštino, Tjačivský okres, Zakarpatská oblast): památný kámen T. G. Masaryka. Odhalen r. 1928, v září 1939 byl uschován před příchodem maďarské okupační armády, 29. 9. 2017 byl znovuodhalen.
- Buzivka** (Žašківský okres, Kyjivská oblast): památník vojáků 1. československé samostané brigády v SSSR padlých při osvobození obce v r. 1944, za obcí.
- Černivci**: pomník významného českého architekta Josefa Hlávky (*1831, †1908) v areálu Fed'kovyčovy univerzity (sochař A. Severyn). Odhalen r. 1937.
- Čerňachiv** (Kaharlycky okres, Kyjivská oblast): pomník 11. padlých československých vojáků. Odhalen 23. 5. 2014 zásluhou ukrajinského podnikatele Volodymyra Borodenka, který se tímto omluvil za účast svého otce na okupaci Československa v r. 1968.
- Dobromyl'** (čes. Dobromyl, Starosambirský okres, Lvivská oblast):
- Pomník dobrého vojáka Josefa Švejka (sochař Andrij Dacko). Odhalen v den 100. výročí ukončení 1. světové války, 11. 11. 2018, zásluhou České besedy ve Lvově.
- Dolynka** (čes. Dolinka, Ivanyčivský okres, Volyňská oblast): památný kříž na počest založení církevní slavnosti posvícení v obci (oslavovalo se vždy první říjnovou nedělí). Odhalen v r. 1938.
- Domamoryč** (čes. Domamoriče, Ternopilský okres, Ternopilská oblast): pět hrobů československých legionářů.
- Donec'k** (čes. Doněck): pomník světoznámého českého literárního hrdiny, dobrého vojáka Josefa Švejka, vedle vchodu do hotelu Praha (sochař Viktor Piskun). Odhalen v r. 1998.
- Dubno** (Rivnenská oblast):
- Pamětní deska věnovaná 140. výročí příchodu Čechů na Volyň (1863–2003) na budově továrny na zpracování chmele (sochař Petro Zacharov). Odhalena 12. 7. 2003 zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.

- Pamětní deska skladatele, pedagoga a muzikanta Mečislava Kodejška (*1886, †1969) na budově hudební školy (sochař Volodymyr Kozačuk). Odhalena v r. 2006 zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.
- Pamětní deska české volyňské básnířky Antonie Hřibovské (*1914, †2002) na budově okresní knihovny (sochař Volodymyr Kozačuk). Odhalena 25. 8. 2007 zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.
- Pamětní deska hetmana Ukrajiny Ivana Mazepy a generálního písaře Pylypa Orlyka (čes. Filip Orlík) na stěně paláce Lubomirskich z XVIII. st. Odhalena 18. 5. 2008 v rámci 3. mezinárodní vědecké konference „Češi a Dubensko“ zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.
- Pamětní deska účastnice druhé světové války, plukovnice ve výslužbě, laureátky Ceny Avenira Kolomijce a členky Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, Ireny Malínské-Šmidtové (*1925, †2012). Odhalena 5. 7. 2015 na budově okresní knihovny (ul. Skarbova č. 9) zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.

Gaspra (Jaltinský okres, Autonomní republika Krym): pamětní mramorová deska na vile „Barbo“ (architekt Jan Kotěra; *1871, †1923) v parku „Čair“ na území sanatoria „Sosnovaja rošča“, potvrzující, že v l. 1904–1906 vilu vystavěl český politik Karel Kramář (*1860, †1937). Nyní deska neexistuje. Po bolševické nacionalizaci vila dostala název „Majovka“.

Halyč (čes. Halič, Ivanofrankivská oblast): hrob českého spisovatele Adolfa Rokyty (*1881, †23. 9. 1914), který padl v okolí města jako voják c. a k. rakousko-uherské armády za první světové války. Poloha hrobu není známa.

Hlyns'k (čes. Hlinsk, Zdolbunivský okres, Rivnenská oblast):

- Pamětní deska na počest 60. výročí příchodu Čechů na Volyň a založení české obce Hlinsk (1868) s českým a polským textem. Odhalena v r. 1928. O existenci desky nejsou informace.
- Pamětní deska na budově bývalého pivovaru „Šmolík“, založeného v r. 1871 Tomášem Šmolíkem (*?, †1925). Jednalo se o první český pivovar v carském Rusku. Odhalena v r. 2011 na počest 140. výročí založení pivovaru.
- Pamětní deska na pravoslavném chrámu Nanebevzetí Panny Marie, který byl vystavěn podle osobního přání ruského císaře Alexandra III. v r. 1892 a posvěcen v říjnu téhož roku za účasti českých pravoslavných obyvatel. Odhalena v r. 2012 na počest 120. výročí chrámu.

Horodok (čes. Horodok, Lvivská oblast): hrob známého českého spisovatele a malíře Františka Gellnera (*1881, †1914), který byl naposledy spatřen v okolí města 13. 9. 1914 jako voják c. a k. rakousko-uherské armády za první světové války. Poloha hrobu není známa, ale mohl být pohřben na hřbitově cca 2000 rakousko-uherských vojáků, včetně vojáků české národnosti, vedle

obce Kernycja, 4 km jihovýchodně od Horodku.

Charkiv (čes. Charkov; oblastní město):

- Pamětní mramorová deska hrdiny Sovětského svazu nadporučíka Otakara Jaroše (*1912, †1943) na domě v ulici O. Jaroše (roh třídy Nauky a ul. O. Jaroše). Odhalena 7. 5. 1965 (nová deska s basreliéfem O. Jaroše byla odhalena v r. 1968).
- Pamětní mramorová deska štábu 1. československého samostatného praporu (velitel Ludvík Svoboda) na budově v ul. Šoty Rustaveliho č. 10.
- Pamětní mramorová deska českého novináře a spisovatele Julia Fučíka (*1903, †1943) v ul. Sumské č. 11. Odhalena 5. 5. 2010.

Chust (Zakarpatská oblast): pamětní mramorová deska prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka. Odhalena 7. 3. 2018 zásluhou Klubu T. G. Masaryka v Užhorodu a Užhorodského českého spolku J. A. Komenského.

Kalynivka (býv. Cecova, Zborovský okres, Ternopilská oblast): šest hrobů 195 československých legionářů [v mohyle s ochozem 155, v hromadném hrobu 11 neznámých, v dalších 8, 4, 11, prap. Jaroslav Igor Vilímek (†23. 6. 1917) a ve Finské mohyle u obce Pohribci 3]. Úpravu Bratské mohyly ve formě legionářské zemljanky provedl člen České besedy ve Lvově a Lvovský stavitel Jaroslav Houzvic podle projektu českého architekta Jaroslava Rösslera (*1886, †1964). Slavnostní odhalení se konalo v rámci Národní pouti ke Zborovu 2. července 1927.

Kerč (Autonomní republika Krym):

- Hrob významného českého a krymského archeologa, historika a ředitele muzea starožitností profesora Vladislava Vjačeslavoviče, čes. Ladislava Václava, Škorpila (*1853, †1918), rodáka z města Vysoké Mýto (okres Ústí nad Orlicí), na místním hřbitově (hrob byl ztracen). Poznámka: L. Škorpil byl bratrem archeologů profesorů Hermenegilda (Hermína) Škorpila (*1858, †1923) a Karla Škorpila (*1859, †1944), kteří působili v Bulharsku.
- Pamětní deska Ladislava Škorpila na budově bývalého muzea starožitností, kde také bydlel (na rohu ulic Samojlenko a Sovětské). Odhalena v r. 1966.

Koločava (Mižhirský okres, Zakarpatská oblast):

- Hroby čs. strážníků na území památky ze sedmáctého století – řeckokatolického kostela sv. Ducha [Vojtěch Kubín, Oldřich Hrabal (*1. 1. 1896, †16. 5. 1921), Josef Hofman (*25. 2. 1893, †14. 1. 1924)].
- Pamětní deska českého spisovatele Ivana Olbrachta (*1882, †1952) na budově vesnického výboru.
- Školní muzeum českého spisovatele Ivana Olbrachta. Otevřeno v r. 1982.
- Pomník českého spisovatele Ivana Olbrachta (sochař Mychajlo Beleň) vedle obecně vzdělávací školy č. 1. Odhalen 25. 11. 2001.

- Busta prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka v muzeu „Česká škola“ (2007).
- Monument „Prymyrennja – Smiření“ 52 Koločavanů padlých ve druhé světové válce – vojáků československé, sovětské a maďarské armády – jako symbol smiření. Odhalen v květnu r. 2009.

Komarivka (býv. Komorovka, Brodivský okres, Ľvovská oblast): pomník „Českým obyvatelům Komorovky“ (sochař Andrij Dacko). Odhalen 11. 12. 2005 zásluhou České besedy ve Lvově.

Korostyšiv (Žytomyrská oblast): hroby čs. legionářů.

Kozjatyn (Vinnycká oblast): hrob československého desátníka Kurta Langeru z Ostravy z r. 1940.

Krasne (Kozivský okres, Ternopilská oblast): hroby čtyř československých legionářů (nedaleko od tehdejší dislokace štábu čs. brigády).

Kupyčiv (čes. Kupučiv, Turijský okres, Volyňská oblast):

- Pamětní deska na býv. evangelickém kostele (nyní pravoslavný chrám Proměnění Páně). Odhalena 21. 8. 2002 zásluhou býv. českých obyvatel obce.
- Ulice Josefa Tomana (*1912, †2012), rodáka z Kupučova, českého básníka a autora více než 10 poetických sbírek, muzikanta a hudebního pedagoga, příslušníka 1. československého armádního sboru v SSSR za druhé světové války a plukovníka v.v. Pojmenována v r. 2002.

Kyjiv (čes. Kyjev, ang. Kyiv; hlavní město Ukrajiny):

- Společný hrob devíti československých vojáků na Lukjanivském hřbitově, kteří padli při osvobození Kyjeva 5. 11. 1943. Odhalen v r. 1954.
- Společný hrob vojáků 1. československé samostatné brigády v SSSR na Svjatošynském hřbitově, kteří padli při osvobození Kyjeva (seznam padlých je uveden na samostatné desce, 7 neznámých). Odhalen v r. 1959.
- Hrob světoznámého ukrajinského archeologa Vikentije (čes. Čeněk, Vincenc Častoslav) Chvojky (*1850, †1914), rodáka ze Semína (okres Pardubice), objevitele Trypiské a Černachivské archeologické kultury, na Bajkovém hřbitově s ukrajinským, českým a ruským textem. Poznámka: Deska s ukrajinským a českým textem byla přidána zásluhou ukrajinsko-českého spolku Vyšehrad Kyjev v r. 2014.
- Pamětní deska ukrajinského archeologa českého původu Vikentije Chvojky na domě v ul. Ihorivské č. 9/1, kde bydlel. Odhalena r. 1967.
- Památník z červené žuly 1. československé samostatné brigády v SSSR na náměstí Valerie Marčenko (architekt L. V. Suvorov). Odhalen 4. 11. 1968.
- Pamětní deska českého spisovatele Jaroslava Haška z bílé žuly (sochař M. Dekermedžy) na budově býv. hotelu Praha (ul. Volodymyrka č. 36). Odhalena r. 1970.

- Pamětní bronzová deska akademika Georgije (Jiřího) Suchomela (*1888, †1966), rodáka z české obce Mykolajivka ve Vinnycké oblasti, v ul. Marije Kapnist č. 8/4. Odhalena 18. 9. 1973.
  - Pamětní mramorová deska ukrajinského spisovatele českého původu Vasyla Zemljaka, vl. jménem Václav Vacek (*1923, †1977), na domě, kde bydlel, v ul. M. Kocjubynského č. 2 (sochař I. V. Makohon, architekt O. C. Tamarov). Odhalena v r. 1983.
  - Pamětní deska České družiny v ul. Volodymyrské č. 36. Zhotovena podle skici plk. Ing. Jiřího Hofmana (*1923, †2011) a plk. Vladimíra Paličky (*1923, †2012). Odhalena 3. 11. 2000.
  - Pamětní deska významného činitele Prvního československého odboje Václava Vondráka (*1880, †1962) na domě v ul. Volodymyrské č. 34, kde bydlel. Zhotovena podle skici plk. Ing. J. Hofmana a plk. Vl. Paličky. Odhalena 3. 11. 2000.
  - Pomník významného ukrajinského archeologa českého původu Vikentije Chvojky v parku Trypilské kultury (architekt V. Kyslyj). Odhalen 30. 9. 2004.
  - Bronzový pomník významného ukrajinského herce Hnata Jury (*1888, †1966) zachycený v roli dobrého vojáka Švejka (sochaři Oleksij Čepelyk a Volodymyr Čepelyk, architekt B. Pysarenko). Odhalen 29. 5. 2011.
  - Bronzový pomník hetmana Ukrajiny Pylypa Orlyka (*1672, †1742) na náměstí na křižovatce ulic P. Orlyka a Lipské (sochař Anatolij Kušč, architekt Oleh Stukalov). Odhalen 24. 6. 2011.
  - Pamětní deska na počest 100. výročí složení přísahy dobrovolníků České družiny a posvěcení jejího praporu 28. 9. 1914. Odhalena 28. 9. 2014 na vnější stěně Národní historicko-architektonické rezervace Sofie Kyjevská.
  - Anotační mramorová deska českého novináře a spisovatele Julia Fučíka (*1903, †1943) na Povitroflotské třídě č. 20/1.
  - Anotační mramorová deska hetmana Ukrajiny a autora první ukrajinské ústavy z roku 1710 Pylypa Orlyka v ul. Pylypa Orlyka č. 1/15. Poznámka: Pylyp Orlyk, čes. Filip Orlík, vede svůj původ od moravské větve českého panského rodu Orlíků z Laziska.
  - Anotační mramorová deska Václava Havla (*1936, †2011) na domě č. 1/28 na bulváru V. Havla (jméno bylo přiděleno v rámci dekomunizace). Bulvár a deska byly odhaleny 15. 12. 2016.
- Lit'atyn** (Berežanský okres, Ternopilská oblast): hrob legionáře a karikaturisty Jiřího Součka (†13. 12. 1917) u kostela.
- Eviv** (čes. Lvov, lat. Leopoldis, pol. Lwów, něm. Lemberg, ang. Lviv; oblastní město):
- Hrob českého národního buditele, básníka, dramatika, herce a režiséra Václava

va Jana Šimona Tháma (*1765, †kol. 1816 nebo na zač. 1817). Podle nepotvrzených zpráv byl pohřben na tehdy novém Lyčakivském hřbitově (otevřen v r. 1786) nebo byly jeho ostatky převezeny do Prahy a pohřbeny na Olšanských hřbitovech.

- Hrob významného českého a rakouského astronoma, matematika, zeměměřiče a pedagoga Františka Kodeše z Treuenhorstu (*1761, †1831), rodáka z Náchoda, na Lyčakivském hřbitově (pole č. 20).
- Hrob prvního předsedy České besedy ve Lvově, muzikanta, pedagoga, autora učebnic a ředitele ústavu pro hluchoněmé Tomáše Chocholouška (*1828, †1900), rodáka ze Sedlčan (okres Příbram), bratra známého českého spisovatele Prokopa Chocholouška (*1819, †1864), na Lyčakivském hřbitově (pole č. 53). Poznámka: Česká beseda je nejstarší existující český spolek na Ukrajině, založený 10. 2. 1867.
- Hrob vojína České družiny starodružiníka Františka Oliveriuse (*7. 12. 1893, Radnice, okres Rokycany), který byl popraven ve Lvově 1. 2. 1916 za zradu rakouské monarchie. Místo pohřbu není známo.
- Hroby dvou československých důstojníků na Lyčakivském hřbitově. Zničeny za sovětské éry v 70. letech 20. st.
- Hrob profesorky hudby Jaroslavy Lindtnerové (*12. 11. 1912, †13. 11. 1954) na Lyčakivském hřbitově (pole č. 64). Popis: Na podstavci náhrobku pod uměleckou bustou jsou uvedeny noty, znělky od básníka Vítězslava Háalka (*1835, †1874) a její mámy.
- Pomník prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka (sochař Andrij Dacko) v ul. Tomaše Masaryka č. 9 vedle obecně vzdělávací školy I.–III. stupně č. 43. Odhalen 30. 10. 2000 zásluhou spolku Česká beseda ve Lvově.
- Pomník dobrého vojáka Josefa Švejka u Vídeňské kavárny (sochař Serhij Oleško). Odhalen 3. 6. 2002.
- Kovaná silueta dobrého vojáka Josefa Švejka (sochař Myroslav Dedyšyn) na zdi magistrátu vedle hlavního vchodu. Odhalena 13. 7. 2007.

Mala Oleksandrivka (do r. 1946 Oleksandrivka, čes. Alexandrovka, Podil'ský okres, Oděská oblast): pomník rudoarmějců a československých vojáků padlých ve druhé světové válce.

Mala Zubivščyna (Korosteňský okres, Žytomyrská oblast):

- Pomník československých vojáků a rudoarmějců padlých ve druhé světové válce na hřbitově.
- Pamětní desky ukrajinského očního lékaře českého původu Jaromíra Pišla (*1910, †1986). Odhaleny r. 1986 na jeho rodinném domku a na nemocnici, kde pracoval; současně byla jeho jménem pojmenována ulice. Obě pamětní desky byly z polozbořených budov v r. 2018 sejmuty a převezeny do ČR.

Malyn (býv. Český Malín, Rivnenská oblast): pomník 377 českých obyvatel obce, zavražděných 13. 7. 1943 německými okupanty. Odhalen 13. 7. 1958; nový pomník byl odhalen 13. 7. 1998 (architekt Oldřich Rejchrt) zásluhou Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel.

Malynivka (Malynský okres, Žytomyrská oblast): pomník československých vojáků a rudoarmějců padlých ve druhé světové válce, na hřbitově.

Manevyči (Volyňská oblast): hrob legionáře Petra Horáka (†27. 8. 1916) na hřbitově u kostela.

Mukačevo (Zakarpatská oblast):

- Pamětní deska učitele národů Jana Amose Komenského na budově Humanitárně-pedagogické vysoké školy (ul. J. A. Komenského č. 59) Mukačevské státní univerzity. Odhalena 28. 3. 2017 zásluhou Klubu T. G. Masaryka v Užhorodě a Pardubického kraje ČR.
- Pamětní deska prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka. Odhalena 25. 5. 2019 na budově Mukačevského agrárního lycea (ul. Tomáš Masaryka č. 32) zásluhou Klubu T. G. Masaryka v Užhorodě, Užhorodského spolku české kultury J. A. Komenského a nadace „Vize“.

Mykolajiv (oblastní město):

- Symbolický hrob Němců, Maďarů, Poláků a Čechoslováků na místním hřbitově, kteří za druhé světové války zemřeli ve městě na následky zranění.
- Hrob významného houslového virtuosa, dirigenta, skladatele, pedagoga a ředitele Mykolajivského hudebního učiliště Josypa Josypovyče Karbulky, čes. Josefa Karbulky (*1866, †1920), rodáka z Prahy, na starém hřbitově.
- Hrob Ernesta Francovyče Kužely (*1890, †1934), rodáka z Kutné Hory, účastníka občanské války v SSSR a ředitele místních loděnic na starém hřbitově.

Mykolajivka (býv. Holendry, Kozjatynský okres, Vinnycká oblast):

- Pomník 66 československých vojáků a rudoarmějců padlých ve druhé světové válce.
- Pamětní mramorová deska ukrajinského spisovatele českého původu Vasyly Zemljaka (*1923, †1977), místního rodáka, na domě, kde bydlel v letech 1932–1944.
- Pamětní mramorová deska ukrajinského spisovatele českého původu Vasyly Zemljaka na budově obecně vzdělávací školy I.–III. stupně, kde studoval a která od r. 2014 nese jeho jméno. Odhalena 23. 4. 2018.

Myrohošča, také **Myrohošča První** (čes. Mirohošča, Dubenský okres, Rivnenská oblast): pamětní deska na počest 150. výročí přesídlení Čechů na Volyň. Odhalena 5. 7. 2015 zásluhou jejích bývalých českých obyvatel – členů Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel a českého spolku Stromovka Dubno.

Myrotyn (čes. Mirotín, Zdolbunivský okres, Rivnenská oblast): pamětní deska

na počest 70. výročí reemigrace volyňských Čechů do Československa a 115. výročí založení obce Český Mirostín. Odhalena 16. 9. 2017 z iniciativy Lubomíra Sazečka a za podpory spolku Exulant (Praha).

Mychajlivka (čes. Michalovka, nyní Rivněnský okres, Rivněnská oblast): pamětní deska českých obyvatel obce na býv. evangelickém kostele (architekt Oldřich Rejchrt). Odhalena 16. 5. 1998 zásluhou Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel.

Mychajlo-Oleksandrivka (Berezivský okres, Odeská oblast): pomník padlých ve druhé světové válce. Na pomníku jsou uvedena také jména československých vojáků, rudoarmějců a partyzánů ze sousední české obce Veselynivky (Josef Manek, Pavel Provazník, Miloslav Šepetenko, Edvard Zlatník, Miloslav Jelínek, Alexandr Chalajim a Vladimír Chalajim).

Nova Čortorija (čes. Nova Čortorija, Polonský okres, Chmeľnycká oblast): pomník legionářů 2. československého střeleckého pluku Jiřího z Poděbrad padlých v bitvě u Zborova (sochař Jan Čermák). Odhalen 6.–7. 10. 1917.

Novhorodkivka (do 1946 Čechohrad, Melitopolský okres, Zaporižská oblast):

- Pomník československých vojáků a rudoarmějců padlých ve druhé světové válce.
- Památník obětí hladomoru 1932–1933. Odhalen 23. 11. 2018 na počest 85. výročí hladomoru.

Novosamarka (býv. Sophienthal, čes. Sofintal, Okňanský okres, Oděská oblast): pomník rudoarmějců a československých vojáků padlých ve druhé světové válce.

Oděsa (oblastní město):

- Hrob Jana Pavlíka, občana ČSR a partyzána, který bojoval a padl v katakombách (1944) a byl pohřben v „aleji Slavy“ u pomníku neznámého námořníka v Centrálním parku kultury a odpočinku Tarase Ševčenka. Odhalen 9. 5. 1960.
- Hrob významného českého a ukrajinského dirigenta Josefa Přibíka (*1855, †1937), rodáka ze Svaté Hory (okres Příbram), na Druhém křesťanském hřbitově (hrob se dochoval).
- Pamětní mramorová deska významného českého básníka Svatopluka Čecha (*1846, †1908), rodáka z Ostředku (okres Benešov), na domě na Soborném náměstí č. 4, kde bydlel při návštěvě města v r. 1874. Odhalena 27. 7. 1971.
- Pamětní mramorová deska ukrajinského architekta českého původu Mojžíše Zámečka (*1880, †1958), rodáka ze Sankt-Petěrburgu (Ruská federace) v ul. Deribasivské č. 10.
- Pamětní deska významného českého a ukrajinského dirigenta Josefa Přibíka na domě v uličce Majakovského č. 6 (sochař Mykola Chudolej), kde bydlel s manželkou. Odhalena 17. 12. 2004 zásluhou spolku Česká rodina v Oděse.
- Bronzový minipomník dobrého vojáka Josefa Švejka „s českým knedlíkem“

(sochař Mychajlo Kolodko). Odhalen 3. 10. 2019 uvnitř známé pivní restaurace Gambrinus v ul. Deribasivské č. 31 zásluhou člena Mezinárodní společnosti Jaroslava Haška Kamila Haince z města Kralupy nad Vltavou.

Oleksandrivka (čes. Alexandrovka, Krasnogvardijský okres, Autonomní republika Krym): pamětní kámen s deskou na počest 150. výročí založení obce. Odhalen 28. 7. 2013.

Ostašivci (čes. Ostašovice, Zborovský okres, Ternopilská oblast): hroby legionářů.

Ostrožany (Žašківský okres, Čerkaska oblast): společný hrob s pomníkem ru-doarmějců a 23 československých vojáků padlých ve druhé světové válce.

Ovruč (Žytomyrská oblast):

- Památník na místě, kde padl kapitán Ján Nálepka (*1912, †16. 11. 1943).
- Hrob kapitána Jána Nálepky v parku (později přenesen do m. Žytomyru, pak do společného hrobu ve m. Sadhora, nyní Černivci).
- Pomník kapitána Jána Nálepky a jiných padlých slovenských vojáků v parku (ul. Ivana Franka č. 8). Odhalen v r. 1963.
- Busta Jána Nálepky před budovou obecně vzdělávací školy č. 1 (ul. I. Franka č. 33), kde od r. 1988 působí jeho muzeum.
- Pomník 102 padlých vojáků slovenské divize zabezpečení v parku. Odhalen 15. 11. 2012.

Ozerna (Zborovský okres, Ternopilská oblast):

- Hroby 22 československých legionářů.
- Pomník československých legionářů padlých v bitvě u Zborova 2. 7. 1917, na místním hřbitově. Odhalen 2. 7. 2012 zásluhou Ministerstva obrany ČR.

Poltava (oblastní město): hrob významného ukrajinského klavíristy, zpěváka, muzikologa, skladatele a folkloristy českého původu Aloise (Vjačeslavoviče) Jedličky (*1821, †1894), rodáka z obce Kukleny (dnes součást m. Hradec Králové) na starém hřbitově (hrob byl ztracen).

Rachiv (čes. Rachov, Zakarpatská oblast): pamětní deska prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka. Odhalena 28. 10. 2010 zásluhou Klubu T. G. Masaryka v Užhorodě.

Remčici (čes. Remčice, Sarnenský okres, Rivnenská oblast): hroby legionářů na hřbitově u pravoslavného chrámu, mj. Bohuslava Albrechta (*1894, †1917), rodáka z Českého Boratína.

Rivne (čes. Rovno, pol. Równe; oblastní město):

- Pomník volyňských Čechů na křižovatce ulic Soborné a Dubenské, kteří padli ve městě za druhé světové války (architekt L. Zakrevs'kyj). Odhalen 9. 5. 2007 zásluhou Československé obce legionářské (Jiří Hofman) a Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel.
- Pamětní deska na budově bývalé školy České matice školské na Volyni

(ul. Dorošenka č. 4). Odhalena 29. 8. 2018 zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.

Sadhora (od r. 1965 součást m. Černivci):

- Společný hrob neznámého počtu československých legionářů, společný hrob 24 československých vojáků, kapitána Jána Nálepky a hrob plk. G. Krátkého.
- Památník vojáků 1. československého armádního sboru v SSSR 1941–1945 (sochař D. Horškovs'kyj, architekti B. Derkač a S. Dopir) v ulici Alessandri Vasile č. 44–46. Odhalen v r. 1985.

Sambir (čes. Sambor, Lvivská oblast): hrob sochaře Bohuše Laudy (*1883, †1918), který za první světové války dělal hrobaře na rakousko-uherských vojenských hřbitovech a zemřel na španělskou chřipku.

Semyduby (čes. Semiduby, Dubenský okres, Rivnenská oblast): pamětní mramorová deska významného činitele prvního československého odboje v Rusském císařství, místního rodáka, JUDr. Václava Vondráka (*1880, †1962), na budově Semidubského agrárního lycea. Odhalena 18. 5. 2008 zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.

Skelivka (do r. 1945 Felsztyn, Starosambirský okres, Lvivská oblast):

- pomník dobrého vojáka Josefa Švejka (sochař Andrij Dacko). Odhalen 17. 11. 2007 zásluhou spolku Česká beseda ve Lvově.
- Humoristický festival „Švejkiáda“ (pořádá se od r. 2017).

Sofijivka (čes. Sofijevka, nyní Sofijivka Perša, Dubenský okres, Rivnenská oblast):

- Pamětní deska na budově bývalé české školy, která je věnována „přesídlení Čechů na Volyň a jejich pobytu v obci Sofijivka v letech 1899–1947“ (sochař Mykola Tymčak). Odhalena 12. 7. 2007 na náklady bývalých českých obyvatel Sofijivky a zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.
- Pamětní deska na budově bývalé české školy (vystavěna r. 1904), věnovaná jejímu 100. výročí. Odhalena v r. 2008 zásluhou českého spolku Stromovka Dubno.

Sokolove (čes. Sokolovo, Zmijivský okres, Charkivská oblast):

- Memoriál s monumentem a společným hrobem npor. Otakara Jaroše a 120 československých vojáků (odhalen 6. 10. 1964).
- Monument „Bratrství“ (autoři A. Vengerov a M. Dzjuba). Odhalen 9. 5. 1972 u domu Kultury.

Straklov Český (Strakliv Čes'kyj, od r. 1949 Strakliv Druhyj, od 30. 12. 1977 součást města Dubno, Rivnenská oblast):

- Monument na počest 50. výročí příchodu Čechů na Volyň (1918).
- Monument na počest 50. výročí založení české obce Straklov (1926).
- Památný kříž českých obyvatel obce padlých ve druhé světové válce, na hřbitově.

Svaljava (Zakarpatská oblast): busta prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka (sochař Mychajlo Kolodko), která byla odhalena 24. 9. 2011 na nádvoří obecně vzdělávací školy I.–III. stupně č. 1. Současně, podle usnesení č. 2/22 městské rady Svaljavy ze dne 16. 12. 2010, byl obnoven historický nápis na budově školy „MASARYKOVA ŠKOLA – ШКОЛА МАСАРИКА“. **Poznámka:** Škola byla vystavěna na náklady T. G. Masaryka a otevřena 28. 10. 1932.

Svitanok (Nižynský okres, Černihivska oblast): hromadný hrob 54 vojáků 1. československé samostatné brigády v SSSR, kteří zahynuli při německém bombardování železniční stanice Jachnivka (čes. Jachnovka) v noci z 12. na 13. října 1943 (pohřbeni 14. 10. 1943). Hrob byl uspořádán teprve v r. 1963.

Škliň II-ha (byv. Vilhemovka, Horochivský okres, Volyňská oblast): pomník ruských vojáků padlých za první světové války (mezi nimi byli i krajané).

Ternopil' (oblastní město): hroby šesti legionářů, včetně praporčíka a sochaře Františka Vojtěcha Holuba (*1888, †po 2. 7. 1917).

Trost'anec' (Berežanský okres, Ternopilská oblast): hrob československého legionáře Bronislava Hronka (†22. 11. 1916).

Trypillja (Obuchivský okres, Kyjivská oblast): pomník ukrajinského archeologa českého původu Vikentija Chvojky (1996).

Užhorod (oblastní město):

- Bronzový pomník prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka (odhalen r. 1928, sochařka Olena Mondičová). Před maďarskou okupací byl pomník demontován, převezen na Slovensko a zakopán na dvorku jedné továrny. Za komunistického Československa byl vypátrán bezpečnostní službou a roztaven
- Pomník zakladatele tělocvičné jednoty Sokol Miroslava Tyrše. Odhalen v r. 1932, demontován maďarskými okupanty v r. 1938.
- Pomník prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka (sochař Josef Vajce). Odhalen 28. 3. 2002 zásluhou Československého ústavu zahraničního (Praha) a Klubu T. G. Masaryka v Užhorodě.
- Pamětní deska vojáků 1. československého armádního sboru v SSSR ze Zakarpatska. Odhalena 5. 10. 2003 zásluhou Československé obce legionářské (Jiří Hofman).
- Pomník českého svatého Jana Nepomuckého, patrona Užhorodu, v ul. Týché (sochař Mychajlo Kolodko). Odhalen 24. 4. 2011. Poznámka: První pomník byl instalován ještě v r. 1781, ale zničen po r. 1945 sovětskou vládou.
- Bronzový minipomník dobrého vojáka Josefa Švejka „s českým knedlíkem“ (sochař Mychajlo Kolodko). Odhalen na Kyjevském nábřeží řeky Už 8. 7. 2012.

Vasyľkiv (Kyjivska oblast):

- Hromadný hrob rudoarmějců a československých vojáků v ul. Soborna č. 63, kteří padli v r. 1943 během osvobození města. Opravován v letech 1946 a 1957.
- Pamětní deska v ul. Ševčenka č. 4, kde byl 8.–12. 12. 1943 dislokován štáb 1. československé samostatné brigády v SSSR (velitel Ludvík Svoboda). Odhalena v r. 1975, avšak později byla sovětskou vládou zničena.

Velyka Doč (Borzňanský okres, Černihivská oblast): společný hrob československých legionářů, kteří padli v bitvě u Bachmače 8.–13. 3. 1918. Nový pomník a deska na hrobě byly odhaleny 16. 10. 2002 zásluhou Československé obce legionářské (Jiří Hofman).

Velykyj Bereznyj (Zakarpatská oblast): pamětní deska prvního prezidenta Československa T. G. Masaryka. Odhalena 19. 5. 2011 zásluhou Klubu T. G. Masaryka v Užhorodě. Poznámka. V r. 1935 byl v obci odhalen pomník T. G. Masaryka, ale za maďarské okupace byl zničen.

Velykyj Hlybočok (Ternopilský okres, Ternopilská oblast): hrob četaře aspiranta československé armády Dr. Vítězslava Grünbauma (†15. 9. 1939).

Veselynivka (dříve Sirotinka, Čechoslavie, amota Čechy, znovu Sirotinka a od r. 1950 dosud současný název; Berezivský okres, Oděská oblast): pamětní kámen prvních obyvatel Veselynivky a padlých v první a druhé světové válce. Odhalen 31. 8. 2008 zásluhou místního českého evangelického sboru a Českobratrské církve evangelické.

Vilšanka (čes. Olšanka, Čudnivský okres, Žytomyrská oblast): pamětní deska významného ukrajinského slavisty, bohemisty a pedagoga českého původu Jevhena Rychlika (*1888, †1937), čes. Evžena Rychlíka, místního rodáka, na budově obecně vzdělávací školy I.–III. stupně. Odhalena 16. 12. 2018 zásluhou krajanského spolku „Čechy Vilšanky“.

Volkovyji (čes. Volkov, Demydivský okres, Rivnenská oblast):

- Busta Vjačeslava, čes. Václava, Zofa (*1889, †1937), místního rodáka, vysokého činitele komunistické strany (bolševiků) a prvního „namorsi“ (admirála) válečného námořnictva SSSR, posléze perzekvovaného, na nádvoří obecně vzdělávací školy I.–III. stupně. Odhalena v r. 1988, ale v r. 2017 v rámci dekomunizace demontovaná.
- Pomník rudoarmějců a československých vojáků padlých ve druhé světové válce.

Volosivka (Zborovský okres, Ternopilská oblast): v neoznačených hrobech 12 čs. legionářů.

Vovkiv (čes. Volkov, Pustomytivský okres, Ľvivska oblast): kámen slovanské vzájemnosti, věnovaný českému etnologovi-ukrajinistovi a členovi České besedy ve Lvově (od r. 1882) Františku Rehořovi (*1857, †1899), rodákovi

ze Stežer (okres Hradec Králové), který žil s rodiči na statku Hrabnyk vedle obce Vovkiv (1877–1890). Odhalen 8. 6. 1990 v rámci Mezinárodního vědeckého sympozia „Z dějin ukrajinsko-česko-slovenských kulturních vztahů“ (7.–9. 6. 1990). Poznámka: F. Řehoř je pohřben na Olšanských hřbitovech (hřbitov 4, odd. 9, hrob č. 12).

Vyšehrad (Makarivský okres, Kyjivská oblast): pamětní kříž krajanů zahynuvších v dobách komunistických perzekuci a padlých ve druhé světové válce. Odhalen 9. 5. 1995 zásluhou ukrajinsko-českého spolku Vyšehrad Kyjev.

Vyšnja (čes. Beňková Višňa, pol. Beńkowa Wisznia; Horodocký okres, Lvivská oblast): hrob známého českého malíře, grafika a učitele malování Josefa Svobody (*?, †kol. r. 1885) na místním hřbitově. Přesná data narození a úmrtí a přesnou polohu hrobu se zjistit nepodařilo.

Vynnycja (čes. Vinnice; oblastní město): busta významného ukrajinského spisovatele českého původu Vasyla Zemljaka v aleji významných rodáků.

Žytomyr (čes. Žitomir; oblastní město):

- Pamětní mramorová deska ukrajinského spisovatele českého původu Vasyla Zemljaka (sochař I. T. Marčus). Odhalena r. 1983.
- Pamětní deska Volyňské (české) tělocvičné jednoty Sokol na budově Přírodovědecké fakulty Žytomyrské státní univerzity Ivana Franka (ul. Puškina 42). Odhalena 4. 11. 2015 zásluhou Žytomyrské společnosti volyňských Čechů.
- Pamětní kříž obětí politických represí ve 30. letech, včetně 77 místních Čechů zastřelených stalinskými katy 28. 9. 1938 (Putjatsinská ulička, starý židovský hřbitov). Podle místního historika Georgije Machorina bylo v průběhu dvou let zastřeleno kolem 800 Čechů. Odhalen v r. 1990. Deska s českým a ukrajinským textem zleva od kříže byla přidána v r. 2014 zásluhou Žytomyrské společnosti volyňských Čechů.
- Ulice Jevhena Rychlika, čes. Evžena Rychlíka, rodáka z obce Viľšanka (čes. Olšanka), významného ukrajinského slavisty českého původu, který zahynul v gulagu (SSSR). Pojmenována 16. 2. 2016.

Poznámka: Za první a druhé světové války padlo v cizině kolem 180 000 československých vojáků, včetně českých vojáků z Ukrajiny.

Hroby, pomníky a desky volyňských (ukrajinských) Čechů mimo Ukrajinu

Brno (Jihomoravský kraj): deska Jana Volfa (*1883, †1919), člena Českého komitétu pro pomoc obětem války a Společnosti Jana Amose Komenského

v Kyjevě a účastníka prvního československého odboje, který byl popraven Rudou armádou jako rukojmí. Odhalena 28. 10. 1924 v ul. Kotlářské č. 9/1 zásluhou Sdružení Čechů a Slováků z Ruska.

Komňa / Starý Hrozenkov (okr. Uherské Hradiště, Zlínský kraj): pomník letecké havárie 23. 10. 1957 nedaleko kamenolomu Rasová, při které zahynul velitel 4. střeleckého sboru ČSLA, držitel dvou Čs. válečných křížů 1939, Čs. medaile „Za chrabrost před nepřítelem“, Čs. medaile „Za zásluhy“ a sovětského „Řádu Velké vlastenecké války“, generálmajor Emil Cilc (*22. 12. 1921), rodák z obce Huleč Česká na Volyni (od r. 1947 Hil'ča Perša, Zdobunivský okres, Rivnenská oblast, Ukrajina). Za druhé světové války bojoval v ilegální odbojové organizaci volyňských Čechů „Blaník“ a v 1. čs. armádním sboru v SSSR.

Liběšice (okres Louny, Ústecký kraj): pomník „Padlým hrdinům Obec Kvasilov 1939–1945“ v parčíku u kostela sv. Martina, u křižovatky silnice z Žatce na Tchořice. Odhalen v r. 1947.

Nový Malín (do r. 1947 Frankštát; okres Šumperk, Olomoucký kraj): pomník občanů Českého Malína na Volyni (za kostelem v parku) – „Památce 374 obětí Českého Malína upálených fašisty 13. 7. 1943“. Odhalen v červenci 1973 (autor Jiří Vočka z Hrabenova). Zařazen do Centrální evidence válečných hrobů (CZE-7111-29581).

Oráčov (okres Rakovník, Středočeský kraj): pamětní deska z černé žuly manželů Jana a Anny Jelínkových na stěně evangelického kostela (čp. 82). Odhalena 18. 5. 2019 zásluhou ZS Exulant.

Praha (Hlavní město České republiky):

- Hrob významného rakouského a českého matematika, fyzika a astronoma, profesora Jakuba Filipa Kulíka (*1793, †1863), rodáka ze Lvova, na Vyšehradském hřbitově.
- Hrob významného českého operního zpěváka – basisty Eduarda Hakena (*1910, †1996), rodáka z obce Šklíň ve Volyňské oblasti (Ukrajina), na Vyšehradském hřbitově. V Národním divadle v Praze byla odhalena jeho busta (2000).
- Hrob významného českého klavírního virtuosa, skladatele a pedagoga Viléma Kurze (*1872, †1945) na Vyšehradském hřbitově, který působil jako profesor konzervatoře ve Lvově (1898–1919), založil Lvovskou klavírní školu a byl členem České besedy (1900–1919).
- Hrob významného českého inženýra, podnikatele, spoluzakladatele a spolumajitele známé „Kyjevské strojírenské továrny Greter, Křivánek a K“ a. s. (zal. r. 1882; pod různými názvy existuje dosud) Josefa Křivánka (*1857, †1910), rodáka z Hořovic (okres Beroun), na Vinohradském hřbitově (odd. 30).

- Deska Jindřicha Jindřiška (*1857, †1924), účastníka prvního československého odboje, předsedy Českého komitétu pro pomoc obětem války a Společnosti Jana Amose Komenského v Kyjevě, v ul. Václava Švandy ze Semčic 754/15 v Praze Smíchově. Odhalena 25. 4. 1926 zásluhou Sdružení Čechů a Slováků z Ruska. Při terénním výzkumu 24. 4. 2002 nebyla objevena.

Santiago de Chile (hlavní město Chilské republiky): hroby významného činitele prvního československého odboje v carském Rusku, jednoho z hlavních zakladatelů České družiny, volyňského Čecha JUDr. Václava Vondráka (*1880, †1962) a jeho manželky Žofie (*1884, †1957) na hřbitově v městském okrese Puente Alto. Hrob objevil v r. 2016 konzul ČR v Chile RNDr. Adam Piňos s manželkou.

Uničov (okres Olomouc, Olomoucký kraj): pomník padlých volyňských Čechů (sochař Karel Lenhart). Odhalen v r. 1950. Zařazen do evidence kulturních památek ČR (Rejst. číslo ÚSKP 40420/8-2007).

Warszawa (hlavní město Polské republiky): vysazen pamětní strom a postaven pamětní kámen rodákovi ze Zelowa, českému evangelickému faráři Janu Jelínkovi (*1912, †2009) z obce Kupičov (nyní Volyňská oblast, Ukrajina) v zahradě Spravedlivých ve Varšavě Muranově. Tímto byl uctěn za odvahu bránit lidskou důstojnost a pomáhat pronásledovaným za druhé světové války. Slavnost se konala 5. 6. 2017.

Žatec (okres Louny, Ústecký kraj):

- Pomník malínských mučedníků u kostela sv. Jakuba. Odhalen v r. 1947 zásluhou zahraničních čs. vojáků.
- Pomník 569 obětí z Českého Malína na Volyni u hřbitova. Odhalen 13. 7. 1958.
- Hrob generálmajora ČSLA Emila Cilce (*1921, †1957), rodáka z obce Huleč Česká na Volyni, na hřbitově.
- Pamětní deska na stěně nádraží na počest 70. výročí návratu volyňských Čechů do vlasti. Odhalena 15. 7. 2017 zásluhou Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel.

Prameny:

CYMBALJUK, Jevhen. Hil'ča – selo ukrajinciv, čechiv, poljakiv : [O odhalení 26.9.2010 na hřbitově obce Huleč česká památníku bývalým obyvatelům obce Ukrajincům, Čechům a Polákům]. - In: Svoboda (New York, USA). - Roč. 117. - 2010. - 5. listopadu. - No. 45. - S. 117 : Ukr.

ČECHY V UKRAJINI. Korotkyj biografičnyj slovnyk-dovidnyk: [Češi v Ukrajině. Stručný biografický slovník – příručka / Sest. Alexandr Drbal. – Praha, 2020. – 250 s. – Vybraná bibliografie. – Přílohy. – V tisku.

- DĚJEV, Platon. Výtvarníci-legionáři. – Praha: Československý legionář, 1937. – 317 s. : čet. obr. – [s. 18–20 : 1 obr. (pomník v Osovci), 28–29, 36–37, 87–89, 126–127, 208–211, 220–223, 259–261, 262–263].
- GENERÁLMAJOR Emil Cilc. – In: Spolek pro vojenská pietní místa. – Dostupný na WWW: <https://www.vets.cz/vpm/emil-cilc-7/> , <https://www.vets.cz/vpm/8371-urna-emil-cilc/>
- K VÍTĚZNÉ SVOBODĚ: Album fotografií z dějin zahraničního a domácího odboje československého. – Praha: Památník odboje, 1928. – 463 s. čet. fotogr. – [s. 14, 457 – Fotografie odhalení desky Jindřichu Jindřiškovi na Smíchově]; s. 106 – Pomník padlých z 2. čs. pluku Jiřího z Poděbrad v Nové Čartoryji; s. 463 – Hrob neznámého vojína od Zborova v kapli Staroměstské radnice v Praze].
- NÁRODNÍ PAMÁTKOVÝ ÚSTAV – Památkový katalog: Uničov – Pomník padlým volyňským Čechům. – Dostupný na WWW: <https://pamatkovykatalog.cz/pomnik-padlym-volynskym-cechum-539086>
- ODHALENÍ PAMĚTNÍ DESKY JANU VOLFOVI. – In: Věstník Sdružení Čechů a Slováků z Ruska (Praha). – Roč. 5, č. 1 (23. 10. 1924), s. 1 : 1 obr.
- PAMĚTNÍ DESKA J. Volf. – In: Internetová encyklopedie dějin BRNA: Seznam pamětních desek. – Dostupný na WWW: https://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=seznam_objektu_desky&from=45&qt=pam%C4%9Bbn%C3%AD+deska&qc=K
- PAMĚTNÍ DESKA zasloužilému ruskému Čechu Jindřichu Jindřiškovi. – In: Naše zahraničí (Praha). – Roč. 7, č. 2 (1926), s. 104.
- ŘEČ zástupce Ústředního sdružení Čechů a Slováků z Ruska Věnceslava Švihovského při odhalení pamětní desky Jindřichu Jindřiškovi dne 25. dubna 1926. – In: Věstník Sdružení Čechů a Slováků z Ruska (Praha). – Příloha. – Roč. 6, č. 6 (25. 3. 1926), s. 7–10.
- SPOLEK PRO VOJENSKÁ PIETNÍ MÍSTA. – Liběšice. – Dostupný na WWW: <https://www.vets.cz/vpm/mista/obec/5919-libesice/>
- SPOLEK PRO VOJENSKÁ PIETNÍ MÍSTA. – Nový Malín. – Dostupný na WWW: <https://www.vets.cz/vpm/3747-pomnik-obetem-2-svetove-valky/>
- SVOBODA, Gustav. Československé válečné hroby v zahraničí. – Praha : ČsOL, 1996. - 53 s.
- ŠOLCOVÁ, Alena; KRÍŽEK, Michal. Procházky Prahou matematickou, fyzikální a astronomickou (3. část). – In: Pokroky matematiky, fyziky a astronomie (Praha). – Roč. 55 (2010), č. 3, s. 215–230. – Dostupný na WWW: https://dml.cz/bitstream/handle/10338.dmlcz/141711/PokrokyMFA_55-2010-3_4.pdf
- V.Šv. [= ŠVIHOVSKÝ, V.]: Naše slavnost odhalení desky Janu Volfovi v Brně. – In: Věstník Sdružení Čechů a Slováků z Ruska (Praha). – Roč. 5, č. 2 (17. 11. 1924), s. 1–3.

- 1) Fotografie ze zájezdu spolku Česká beseda se sídlem ve Varšavě na Volyn – nedatováno (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 555)
- 2) Anděla Kovandová při vyšívání praporu sboru dobrovolných hasičů z Hulče České v roce 1912 (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 573)
- 3) Hasičská zbrojnice v obci Huleč Česká (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 572)

- 4) Dobrovolní hasiči z obce Moskovština před hasičskou zbrojnicí (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 582)
- 5) Sbor dobrovolných hasičů z obce Moskovština s hasičským vozem (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 582)

- 1) Budova baptistické modlitebny v Mirotíně (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 787)
- 2) Hasiči z Českého Kupučova na koních (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 575)
- 3) Budova pravoslavného kostela v Českém Kvasilově (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 778)
- 4) Pohled na budovy pravoslavného kláštera v Počajevě, které vyfotografoval jeden z vojáků Rakousko-Uherska za první světové války (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 797)
- 5) Vasil Klich ze Zdobunova - jeden z prvních příslušníků České družiny, který v bojích padl (NA, SvČV-Žatec, inv. č. 812)

ČEŠI NA VOLYNI základní informace

Vydáno za přispění Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel
Čtvrté, doplněné vydání.

První tři vydání publikace připravil: Ing. Jiří Hofman

ISBN 978-80-906997-3-1

Čtvrté doplněné vydání připravili: Miroslav Hofman a Roman Štér

Lektorovali: prof. PhDr. Jaroslav Vaculík, CSc. a Mgr. Dagmar Martínková

Přílohy: Ing. Alexandr Drbal

Tisk: MH Tisk s.r.o., Praha